

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
UMJETNIČKA AKADEMIJA U OSIJEKU
ODSJEK ZA LIKOVNU UMJETNOST
STUDIJ LIKOVNE KULTURE

ANITA SESAR

POETIKA LINIJE

ZAVRŠNI RAD

Mentor:

doc. art. Marko Živković

Osijek, rujan 2016.

SADRŽAJ

1. Uvod.....	3
2. Središnji dio.....	4
2.1. Nešto o liniji i idejama.....	4
2. 2. Analiza rada.....	7
2. 3. Reprodukcije.....	8
3. Zaključak.....	10
4. Literatura.....	11

1. Uvod

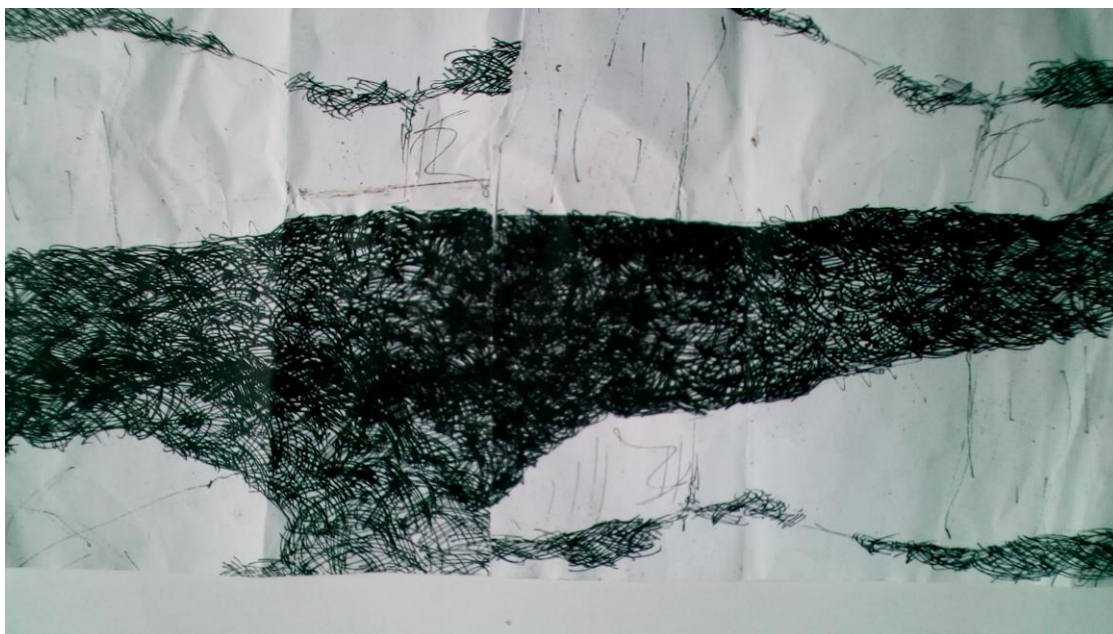
Linija je elementarni oblik svakog umjetničkog djela i izvorište svake umjetnikove ideje. Njen oblik izravna je komunikacija umjetnika i njegovog djela u svim fazama stvaranja. Počelo takvog razmišljanja seže daleko u povijest preko crteža u Altamiri, egipatskih hijeroglifa pa sve do danas.

Linija (tal. linea: crta), osnovni likovni element crteža i temelj svih oblika izražavanja u slikarstvu, kiparstvu, arhitekturi i gotovo svim primijenjenim umjetnostima. Linijama se mogu likovno ostvariti najrazličitiji oblici likova i predmeta, dvodimenzionalno ili kao privid prostornosti; one mogu izraziti i statičko stanje i pokret.¹

Poetika linije kao osnovnog elementa izražavanja potiče umjetnika na pronalazak unutarnje inspiracije u smislu analognog kreiranja djela kroz analogni crtež.

Analogni crteži posve su izražajni crteži, bez predmeta koje bi se dalo imenovati. Služe se samo izražajnom kvalitetom linije ili linija.²

Kreirajući grafiku samo od analognog predstavlja izazov za svakog autora koji prateći svoje osjećaje do samog dovršetka ne zna kako će to djelo izgledati, u potpunosti prepuštajući se svojim osjećajima i svojoj nutrini.

Skica 1.

---

¹ Likovni leksikon (ur. Josip Bilić/Ozana Martinčić), Zagreb, 2014., 540

² Edwards, B. (2011.), Crtanje desnom stranom mozga, Znanje. XIV

2. Središnji dio

2. 1. Nešto o liniji i idejama

Linijom kao počelom svakog umjetničkog djela bavili su se kroz povijest razni filozofi diljem svijeta. Tko se u Indiji linija definira kao *drugi pokret – pokrenuta točka*. Upravo analognim crtežom linija kao počelo svega dolazi do izražaja u svoj svojoj punini značenja. Povlačeći linije po podlozi, u ovom slučaju matrici, djelo nastaje uz prije nastalu skicu, a opet dovoljno slobodno kako bi poetično dočaralo nutarnje poimanje autora.

*Linija (rekha) je sudjelovanje u kreativnom i rekreativnom procesu Univerzuma. Linija je u biti temeljna zbilja (satyam), u njoj je porijeklo oblika. Ravna linija je zraka svjetlosti, temeljni element forme rekha je majka oblika (akarajanika rekhan). Linija nije drugo nego značenje jedne točke koja se izražava u točkama koje se stalno kreću u jednom pravcu.*³

Skica 2.

---

³ Damjanov, J. (2006.), *Metafizika crteža*, Sipar, Zagreb. str. 10

Upravo zadnja navedena rečenica poslužila je za inspiraciju završnog rada. Naime, mnoštvo linija koje se stapaju u jedinstveni otisak na papiru podsjećaju na rijeku koja ima svoj početak i kraj, ali uz svoje putovanje prema kraju vijugavo utiskuje svoje postojanje u krajolik. U blizini kuće gdje sam odrasla prolazi rijeka Vuka. Uvijek me fasciniralo kako ta relativno mala rijeka ima toliku snagu da ponekad izlije iz korita i poplavi obližnja polja i kuće. Ta spoznaja utjecala je i na moj odabir teme za završni rad, jer iscertavanjem linija po matrici umjetnik nije niti svjestan kakvu snagu te male linije imaju u završetku i izgledu djela otisnutog u papir.

Automatskim crtežom i nanošenjem linija pokušala sam prenijeti emotivno pojednostavljen osjećaj koji me obuzima boraveći uz rijeku mogega djetinjstva samo naznačivši obrise rijeke na papiru pokušaj je kod promatrača pobuditi slične ili identične emocije vremena i prostora u kojem su vlastite i nastale.

Skica 3.

Iz veće udaljenosti oči *ispravljaju* i dobiva se kod promatrača iluzija tamne mrlje, a iz blizine se uočava umjetnikova sposobnost da ih prikaže u mnoštvu sitnih linija koje preko ploče otiskuje u papir.

*Aristotel kaže da umjetnost voli slučaj i slučaj umjetnost, a Reynolds tvrdi da djela izvedena na slučajan način imaju istu atmosferu slobode kao djela prirode čije pojedinačne kombinacije ovise o slučaju.*⁴

U mojem djelu ipak nije riječ toliko o slučajnom pokušaju da se prenese oblik rijeke koja neprekidno teče, ali kroz automatski crtež pokušaj je pojednostavljenjem nutrine izazvati slučaj koji prikazuje prirodu u svojoj svojoj ljepoti.

Tehnika koju sam koristila je bakropis. Kroz svoj boravak na preddiplomskom studiju i rad na kolegiju grafika najviše mi se svidjela upravo tehnika bakropisa uz povremeno kombiniranje dijelova akvatinte. Kad se tome pridoda i jetkanje uz kiselinu, tada otisak na papiru posredovano i vjerno prikazuje svaki pokret igle (kao produžene ruke) na podlogu matrice. Vizualna stvarnost se ne priviđa već ona jest u samom djelu. U slučaju da se poklopi sa imaginarnim prostorima u koje ih autor smješta tada on postaje apsolutan.

---

⁴ Damjanov, J. (2006.), *Metafizika crteža*, Sipar, Zagreb. str. 38

2. 2. Analiza rada

Poetika linije

Rad se sastoji od dvije grafike koje prikazuju rijeku Vuku. Radovi su ostvareni u tehnici bakropisa. Grafike prikazuju rijeku Vuku sa obalom nastale promatanjem vode tijekom boravka na rijeci, a potaknuta sjećanjem na vrijeme odrastanja i opuštanja provedenog uz Vuku.

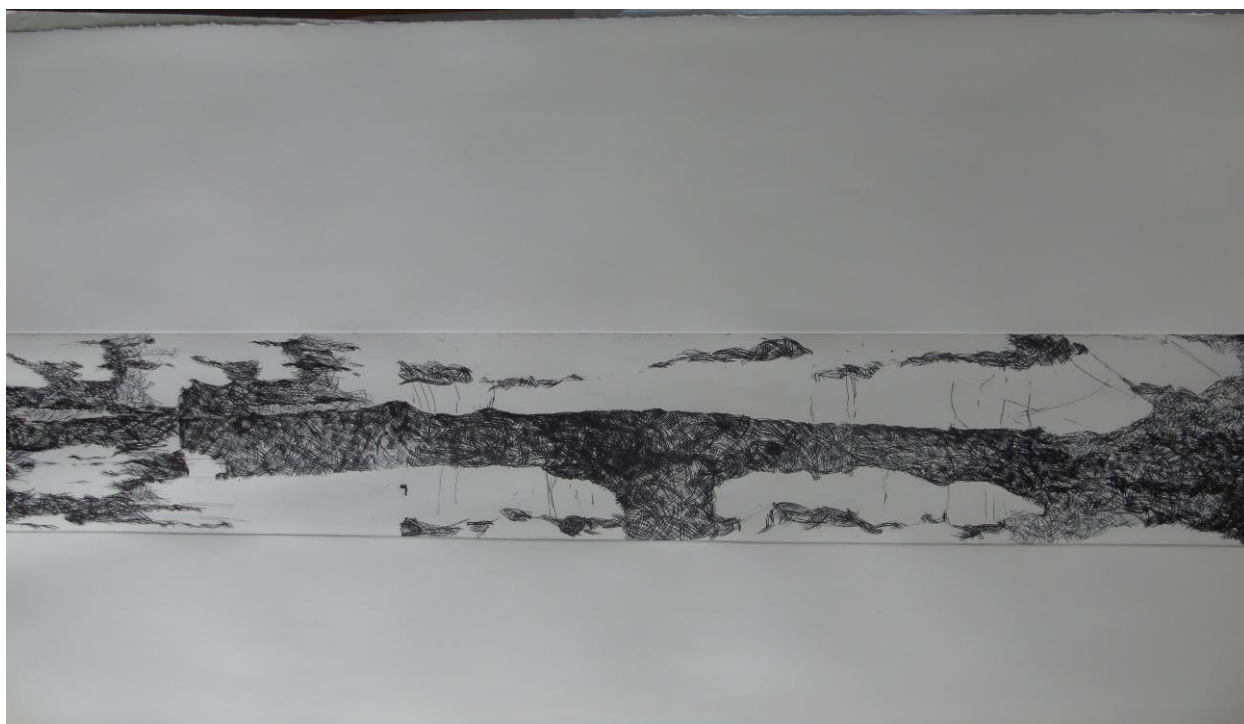
Kompozicija prema smještaju motiva je vodoravna, motiv je smješten u sredinu papira i cijelom dužinu pokriva papir, opnašajući tok i položaj rijeke. Položaj i način prikaza motiva doprinose dinamici rada i kompozicije. Kompozicija je otvorenog tipa, otvara se na rubne dijelove slike. Pozadina ograničava prostor, ali ga reflektira van prostora papira .

Način oblikovanja crteža postignut je tonskom modelacijom, čvrstim crtežom i slobodnim potezima i linijama koje prate oblik objekta. Linije na bakropisu variraju od tankih, debelih do linija spojenih nagrizanjem kiseline s kojima kombiniram crtež. U jednoj grafici koristim tehniku akvatinte kako bih u dijelove bakropisa dodala crne plohe čime pridonosim raznolikosti kompozicije i dinamici crteža i prikazu tamnijih ploha koje podupiru plohe svijetla i sjene. Linije na crtežu su slobodni, međusobno se isprepliću i tvore mrežu koje je na mjestima zgusnuta, a na pojedinim mjestima linije ne dotiču jedna o drugu.

Crtež je reduciran i pojednostavljen, motiv rijeke je pročišćen bez prepoznatljivog raslinja što pridonosi apstraktnom prikazu i samo naslućuje da se u prikazu radi o rijeci. Motiv je prikazan sam kao obris rijeke i obale što je sugerirano smještanjem motiva u vodoravnu kompoziciju po sredini papira. Uočljivih mikrooblika (linija) ima obilato, a to su najčešće kratke sekvence od po jednog znaka.

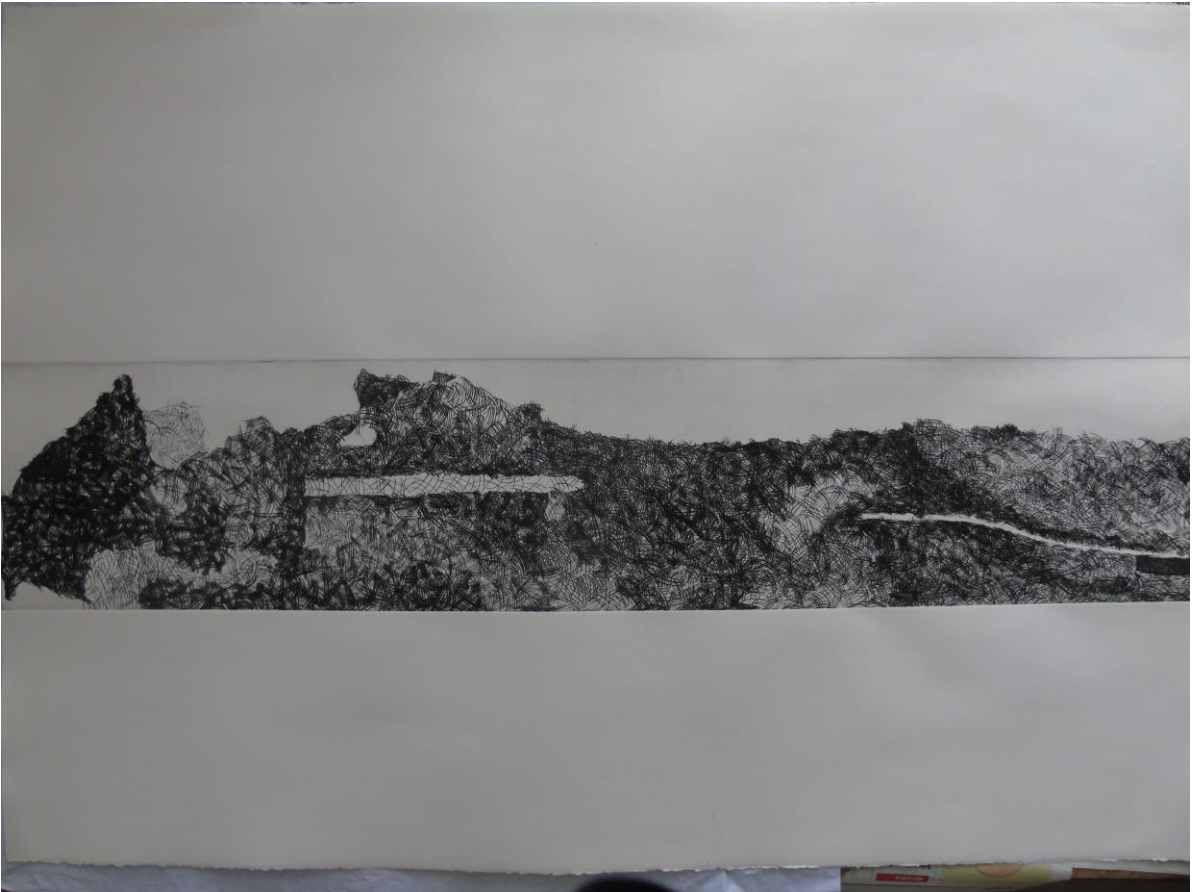
Dijelovi koje naše oči, naročito iz veće udaljenosti, doživljavaju kao mrlje u biti su sastavljeni od skupa crnih kratkih linija.

2. 3. Reprodukcije

Bakropis 1 (100 x 70)

Bakropis 2 (100 x 70)

3. Zaključak

Linija je elementarni oblik svakog umjetničkog djela i izvorište svake umjetnikove ideje. Njen oblik izravna je komunikacija umjetnika i njegovog djela u svim fazama stvaranja. Moja preokupacija linijom i značenjem linije kao počela svakog djela traje kroz moje cijelo školovanje. Svaka ideja likovnog djela prenesena je na medij kroz liniju. Kreirajući grafiku samo od analognog predstavlja izazov za svakog autora koji prateći svoje osjećaje do samog dovršetka ne zna kako će to djelo izgledati, u potpunosti prepuštajući se svojim osjećajima i svojoj nutrini. Dijelovi koje naše oči, naročito iz veće udaljenosti, doživljavaju kao mrlje u biti su sastavljeni od skupa crnih kratkih linija. Naime, mnoštvo linija koje se stapaju u jedinstveni otisak na papiru podsjećaju na rijeku koja ima svoj početak i kraj, ali uz svoje putovanje prema kraju vijugavo utiskuje svoje postojanje u krajoliku.

Odabranim motivom grafike pokušavam prikazati emocije prema rijeci i povezanost sa sjećanjima na događaje iz djetinstva, ali i na današnje vrijeme kada je rijeka mjesto za opuštanje kao bijeg od užurbanosti gradskog života i mira koji pruža zvuk vode.

4. Literatura

- Damjanov, J. (2006.), Metafizika crteža, Sipar, Zagreb.
- Edwards, B. (2011.), Crtanje desnom stranom mozga, Znanje.
- Likovni leksikon (ur. Josip Bilić/Ozana Martinčić), (2014.), Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb,